

Elsa Beskow

SAMLADE SAGOR

BONNIER
CARLSEN

Elsa Beskow

SAMLADE SAGOR

BONNIER
CARLSEN

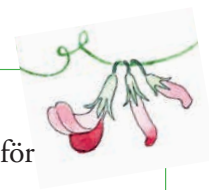

ELSA BESKOW föddes 1874 i Stockholm och är en av våra mest älskade klassiska barnboksskapare. Hon både skrev och illustrerade, och hennes bilder dominerade bilderbokskonsten under närmare 50 år.

Fram till sin bortgång 1953 hade Elsa Beskow skapat ett fyrtiotal egna böcker samt illustrerat många därutöver. Elsas bildvärld, där naturen spelar en viktig roll, är fylld av vackra detaljrika akvareller, svartvita teckningar och silhuetter, liksom dekorativa ornament.

Än i dag är hon en stor inspirationskälla för bilderbokskonstnärer, och inte bara i Sverige. Hennes böcker har översatts till femton olika språk och ges fortfarande ut världen över.

Elsa Beskows böcker är gjorda för högläsning. Så passa gärna på att samtidigt berätta för barnen om hur det var förr i tiden, och förklara ålderdomliga ord och uttryck. På så sätt kan de klassiska sagorna, en kulturskatt, leva vidare för nya generationer.

ELSA BESKOW SAMLADE SAGOR

Text och bild: Elsa Beskow

En originalproduktion från Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm, 2024

Grafisk form: Lena Thunell

Tryckt av Livonia Print i Lettland, 2024

ISBN 978-91-7979-829-1

www.bonniercarlsen.se

Innehåll

Sagan om den lilla lilla gumman 5
utkom första gången 1897

Puttes äventyr i blåbärsskogen 17
utkom första gången 1901

Pelles nya kläder 35
utkom första gången 1912

Blomsterfesten i täppan 51
utkom första gången 1914

Tomtebobarnen 83
utkom första gången 1910

Resan till landet Längesen 115
utkom första gången 1923

Årets saga 147
utkom första gången 1927

Hattstugan 167
utkom första gången 1930

Solägget 185
utkom första gången 1932

Sagan om den nyfikna abborren 211
utkom första gången 1933

ABC-resan 237
utkom första gången 1945

Petters och Lottas jul 253
utkom första gången 1947

DET VAR EN GÅNG EN LITEN LITEN GUMMA
SOM HADE EN LITEN LITEN STUGA

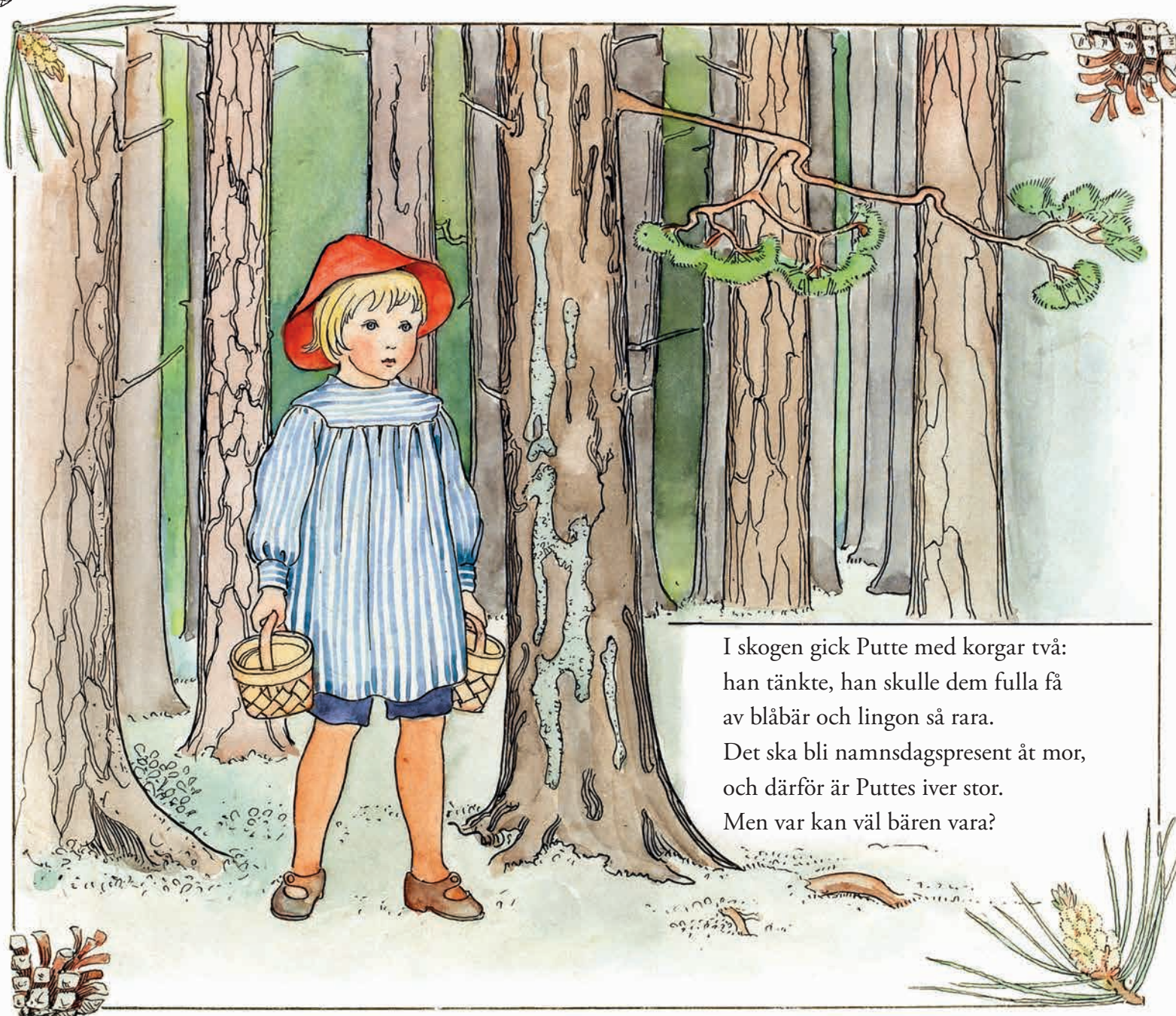

CH ETT LITET LITET BORD OCH EN LITEN LITEN STOL
OCH EN LITEN LITEN PALL OCH EN LITEN LITEN STÄVA

PUTTES ÄVENTYR i BLÅBARSSKOGEN

I skogen gick Putte med korgar två:
han tänkte, han skulle dem fulla få
av blåbär och lingon så rara.
Det ska bli namnsdagspresent åt mor,
och därför är Puttes iver stor.
Men var kan väl bären vara?

Han sökte och sökte med stort besvär,
men ack han hittade rakt inga bär,
till sist sjönk han ner på en stubbe.
Till tårarna var det ej långt igen:
då rörde det sakta vid Puttes ben,
det stod där en liten gubbe.

”Se så, kära Putte, ej ledsen var!
Vet du vad, jag är själva blåbärsfar
och konung i blåbärsskogen.
Kom med, lilla Putte, och tag mig i hand,
så vandrar vi bort till mitt präktiga land,
där blåbärsskörden är mogen.”

Med kypen han rörde vid Putte helt lätt
och Putte blev genast så liten och nätt
som självaste blåbärskungen.
Men allting annat så stort det var,
så väldiga kronor blommorna bar,
och stor som buskar var ljungen.

PELLES NYA KLÄDER

Pelle hade ett lamm, som han skötte själv och som var alldeles hans eget.

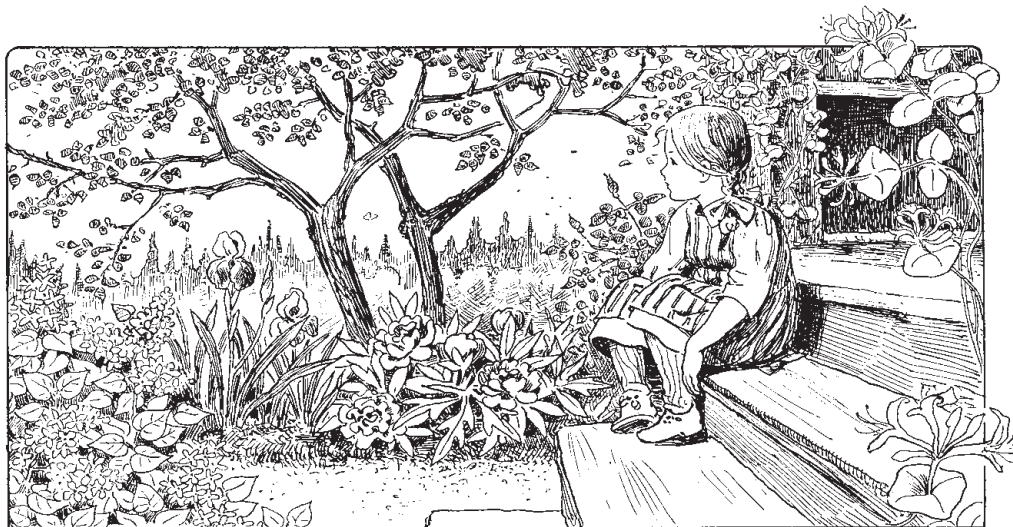
Och lammet växte, och Pelle växte. Och lammets ull blev så lång, så lång, men Pelles rock blev bara kortare!
Då tog Pelle en sax och klippte av lammet all ullen.

Sen gick han med ullen till Farmor: "Snälla Farmor, karda den här ullen åt mig!"
"Det ska jag visst, gullehjärtat mitt, om du under tiden rensar mina morotsland", sa Farmor.

Blomsterfesten i Tårnan

Lisa bodde med sin mormor i en liten stuga vid skogsbrynet. Omkring stugan var en täppa med granna blomstersängar och köksträdgårdsland, och utanför sträckte sig en blommande ängssluttning ända ner till viken, där näckrosorna just nu var utslagna. Bakom låg skogen med linnea, blåbär och pyrola.

Nu var det midsommarafton och Lisa satt ensam på förstukvisten utanför stugan. Hon hade rensat och krattat i täppan hela dagen, medan mormor gjorde fint inne i stugan. Sen hade mormor gått bort till herrgård-
en med garn som hon spunnit, och Lisa satt här ensam och såg på alla de granna, doftande blommorna. Långt bortifrån landsvägen hörde Lisa ibland fiolspel och sorl av glada röster. Det var från människor som vandrade ner till midsommardansen nere i byn. Nog hade det varit roligt att vara med där, men mormor ville inte att

Lisa skulle gå när inte mormor kunde följa med henne.

”Du får fira din midsommarafton bland blommorna du”, hade mormor sagt när hon gick, och Lisa satt nu och upprepade de orden för sig själv: ”Du får fira din midsommarafton bland blommorna du.”

Det var allt något särskilt med blommorna i kväll. Det var nästan som om de såg på Lisa och ville säga henne något. ”Vad vill ni mig?” frågade Lisa. Men det var ingen som svarade. Då sprang Lisa ut på ängen för att se på ängsblommorna. Och det var likadant med dem. De nickade allesammans så underligt åt henne. Hon lade sig ner i gräset och nickade tillbaka åt blålockor och prästkragar och smörblommor. Det var en rolig lek, och Lisa gick så upp i den, att hon helt förskräckt spratt till då hon hörde någon kalla henne vid namn.

”Bli inte rädd, Lisa lilla”, sa en mild röst. Och när Lisa såg upp stod där en fru, så grann, så grann, att hon aldrig sett maken.

”Jag är midsommarfen”, sa den granna frun, ”och jag ska hälsa dig från alla blommorna och be dig vara välkommen till deras midsommarfest här i täppan. Det är så, ser du, att för var midsommarnatt kan blommorna gå och röra sig fritt alldeles som vi, fast ni människor inte kan se det. Nu droppar jag lite vallmosaft på dina ögonlock, så kan du både se dem och vara osynlig med på festen. Vill du det?”

”Ja-a tack”, sa Lisa häpen. ”Varför ska jag vara osynlig?” höll hon på att fråga, men vågade inte, för mor-mor brukade säga att barn inte ska fråga främmande

människor så mycket. Men fen förstod visst ändå vad Lisa undrade. ”Det kunde ju hända att somliga av gästerna här skulle bli skrämda om du inte var osynlig”, sa fen, ”för de är alla så små jämfört med dig. Blunda nu!”

Lisa blundade och kände två tunga droppar falla på ögonlocken – och när hon såg upp var fen försvunnen. Men runt om henne på ängen var liv och rörelse, ty alla ängsblommorna höll på att göra sig i ordning till festen.

Bredvid Lisa hade en smörblomsfamilj slagit sig ner. Alla barnen åt smörgås, och smörblomsmamman hade ett sådant bestyr att torka dem om hakan och kinderna, för de smörade ner sig så förskräckligt.

Tomtebarnen

jupt under tallens rötter en tomte har sitt bo,
där bor han med sin gumma i skogens tysta ro,
och fyra barn de har som är lustiga och små
i stora röda mössor med vita prickar på.

När storm och regn regerar i världen utanför,
här inne i skogen alls ingenting det gör,
för blåsten stängs av granar som räcker upp till skyn,
och runt omkring i skogen finns gott om paraplyn.

De lever här så nöjda och glada i sin skog,
av bär och svamp och nötter de har ju mer än nog.
Och far är stark och modig, och mor är blid och rar,
och muntra lekkamrater på alla håll de har.

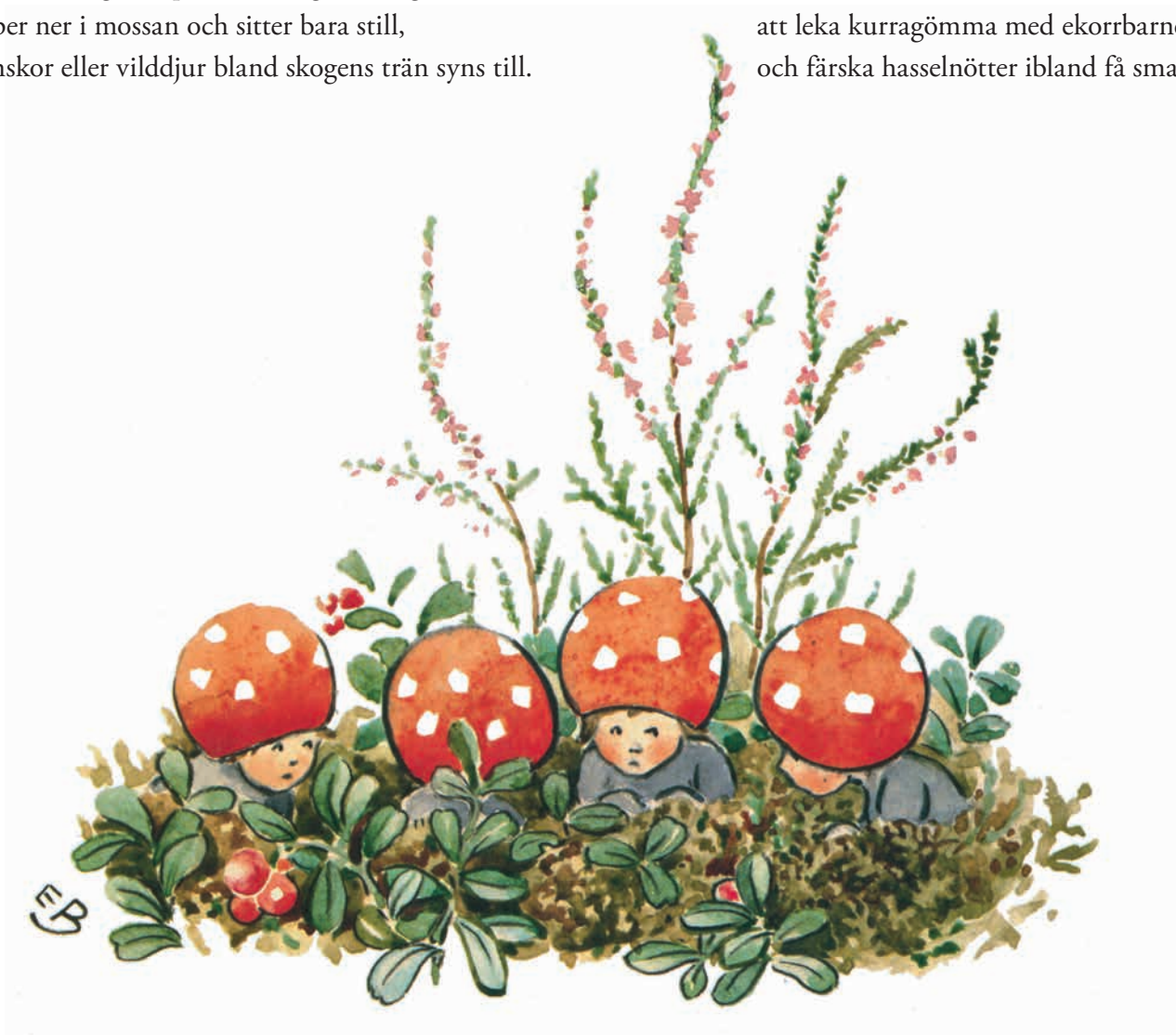

Och deras röda mössor är mycket bra att ha,
att låtsas vara flugsvamp med dem går väldigt bra.
De kryper ner i mossan och sitter bara still,
om människor eller vilddjur bland skogens trån syns till.

Den närmsta grannfamiljen bor högt i tallens topp,
dit brukar tomtebarnen så ofta klättra opp
att leka kurragömma med ekorr barnen små
och färska hasselnötter ibland få smaka på.

RESAN TILL LANDET LÄNGESEN

et var en gång en gammal kullfallen trädstam som var så gammal, så gammal, så du kan inte tänka dig hur gammal den var. Alldeles övervuxen med mossor var den, och där den låg med sina rötter uppdragna liknade den en gammal drake, en sån där som fanns på själva sagotiden.

I närheten av den gamla kullfallna stammen låg en liten grå stuga med mossor på taket, och i den stugan bodde två barn som hette Kaj och Kajsa. De brukade rida på den gamla mossiga stammen och leka att den var allt möjligt. Ibland var den en häst och ibland en krokodil.

En gång när Kaj och Kajsa var inne i den lilla vedboden bakom stugan, för att ta reda på en käpp som kunde passa till ridspö åt deras häst, så fick de se längst inne i vrån ett gammalt söndrigt paraply, som troligen någon vandringsman hade glömt kvar. Genast kom de att tänka på så bra det skulle passa till flygvingar åt draken. Och så gjorde de två vingar av paraplyet och spikade fast på draken. Och genast såg han ut som en riktig flygdrake.

Sedan sprang de in i stugan efter en töm åt sin flygdrake, för de tänkte leka att de flög ut i vida världen.

Men i den gamla ihåliga eken näst intill, bodde en liten grå tomtegubbe som var så full av spektakel och odygd, fast han var flera hundra år gammal. Och när barnen var inne i stugan för att leta efter en ny töm, då kröp han fram ur sitt hål och sprutade över hela den gamla stubben med en trollspruta så den blev alldeles levande.

Och när Kaj och Kajsa satte sig upp på draken och ropade: ”Nu flyger vi ut i vida världen”, då började det knaka och braka i det gamla skrället. Och så, hux flux, bar det iväg rakt upp i luften med dunder och dån, och barnen måste hålla sig fast med båda händerna för att inte trilla av.

Och så vände flygdraken på huvudet och ropade med dånande röst: ”Vart ska det bära hän?”

Kajsa vågade inte svara men Kaj skrek: ”Till landet Längesen!”

Då slog draken med sina stora vingar och snurrade runt i luften så mossan yrde, och så satte han kurs mot en blå strimma långt borta. Den strimman var det stora blå havet, och långt bortom det blå havet ligger landet Längesen.

ÅRETS SAGA

MÅNADERNA

JANUARI

Gott nytt år!

Kläppen tungt i klockan slår:

”Nu är nyår inne!”

Tack du kära gamla år,

som så trött på tröskeln står

och är snart ett minne!

Nya år,

kom med fröjd och sol och vår

och ett tacksamt sinne!

Trettondag:

Tidigt kliva vi ur säng,

och i skjortor långa

vandra vi, som vise män

gingo förr till Betlehem,

sjungande vi gånga:

”Ingen dager synes än,

stjärnorna på himmelen

de blänka.”

Tjugondag:

Då tar julen riktigt slut

för oss allesamman,

ty på tjugondagens Knut

ska vi dansa julen ut,

plundra granen samman.

Lilla gran, sörj ej då,

kanske får i vår du stå

mitt i valborgsflamman!

FEBRUARI

Än ligger viken blank av is,
men veckorna de hasta.
Vi måste skaffa fastlagsris,
för snart så är det fasta.
Vi gömmer risen i vår säng,
av dem ni sen blir väckta,
och ni ska få så mycket däng,
att ni blir rent förskräckta.

I köket står vi sen kring mor,
hon knådar och hon rullar.
”Ack, kära mor, gör degen stor,
så vi får många bullar!
Gör varje semla stor som så
med mycket mandelmassa.
Hör mor, vi får väl mer än två?
Tre, fyra kunde passa!”

Därutanför står solen glad
och lyser oss i nacken,
när vi tar kälkarna i rad
och åker utför backen.
Ty än är vintern inte slut,
än har den frost i håren.
När våra björkris slagit ut,
då kan vi vänta våren.

Hattstugan

En·saga·på·vers·med
rim·som·barnen·får
hitta·på·själva

Det var en gång en liten tomtegubbe
som bodde i en gammal mossig ...

Den gubben var så skicklig må du veta
att pligga skor och binda not och ...

Strax intill stubben fanns en liten sjö
och mitt i sjön en liten vacker ...

På ön en liten tomtemamma bodde
som ofta över sjön till gubben ...

När hon behövde låna fiskegarn
och köpa näverskor åt sina ...

En lustig stuga hade de fått fatt.
De bodde i en gammal kvarglömd ...

Men barnen tyckte att de bodde flott.
De tyckte hatten var ett riktigt ...

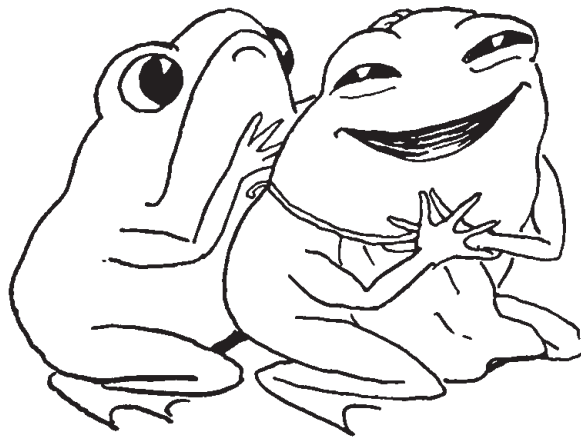

En dag sa mamman: "Bort jag måste fara,
nu får ni lova mig att snälla ...

För när jag kommer hem igen i kväll
får annars de som varit stygga ...

Men de som varit snälla ska få smaka
av mammas stora, goda honungs..."

SOLÄGGET

Det var en gång en liten älva som bodde i ett ihåligt träd i skogen. Hon tyckte så mycket om att dansa. Om våren dansade hon välkommenkärasedansen, om hösten dansade hon virvlagulalövdansen och om vintern fallvitasnödansen, tills hon blev så sömnig att hon kröp in i sitt träd och somnade.

Men på sommaren fanns det så mycket roligt att springa omkring och titta på i skogen, så då blev det inte av lika ofta att älvan dansade.

Älvan var god vän med alla småfåglarna i skogen. Så fort hon såg ett litet ägg som hade ramlat

ur boet ner i mossan skyndade hon sig att klättra upp med det till fågelmamman. Därför tyckte småfåglarna så mycket om henne och sjöng sina allra vackraste visor för henne.

SAGAN OM DEN NYFIKNA ABBORREN

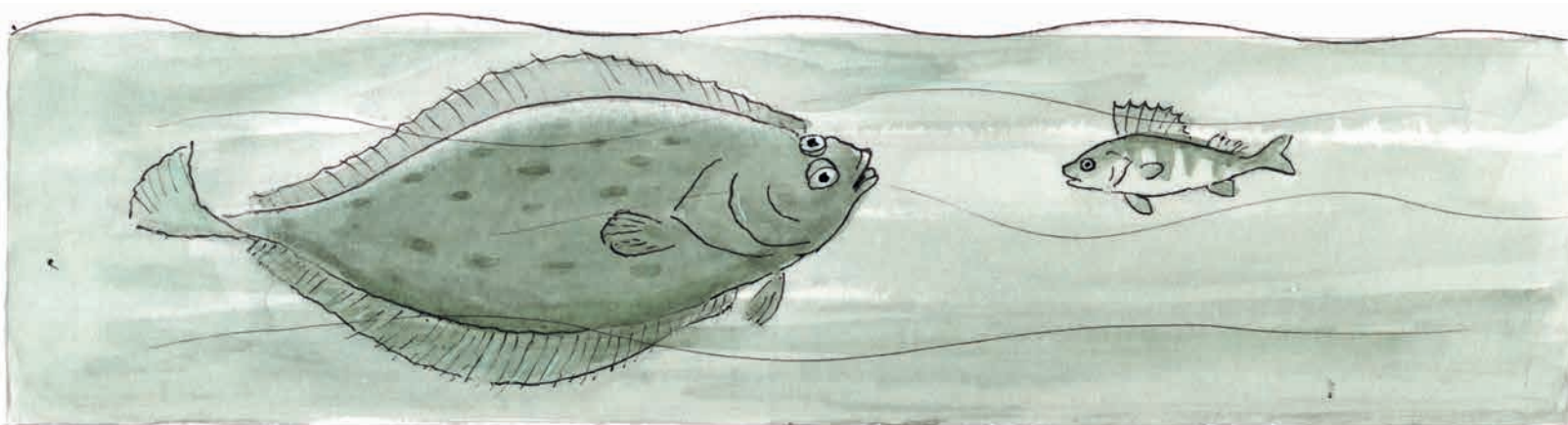

Det var en gång en liten abborre, som hette Kwick. Han simmade omkring i det klara vattnet och hade så mycket lustigt att titta på. Men kom det en stor fisk och ville sluka honom, vips satte han iväg som en pil, och den stora fisken stod där snopen med öppen mun.

Lilla Kwick hade ingen pappa och mamma. Det har inte fiskarna, för de fullvuxna fiskarna kan aldrig lära sig hålla reda på vilka som är deras barn. Men flera stora tanter och farbröder hade han i vattnet.

Han hade den flata, snälla tant Rödspätta och den präktiga farbror Braxen med de blanka fjällen och den långa starka farbror Gädda med de vassa tänderna. Fast de var mycket större än lilla Kvick ville de ändå inte äta upp honom, för de tyckte att han var så glad och lustig.

Tant Rödspätta brukade ofta förmana lilla Kvick att inte nosa så nyfiket på allting. En dag sa hon till honom:

– Det är farligt att vara så där nyfiken. Du kan rätt som det är bli uppdragen till det hemska, torra landet härovanför, där ingen kan simma och där det går stora farliga jättegrodor omkring på två ben.

– Vad heter dom? frågade Kvick.

– De kallas människor, sa rödspättan.

– Dom skulle jag gärna vilja se! sa lilla Kvick.

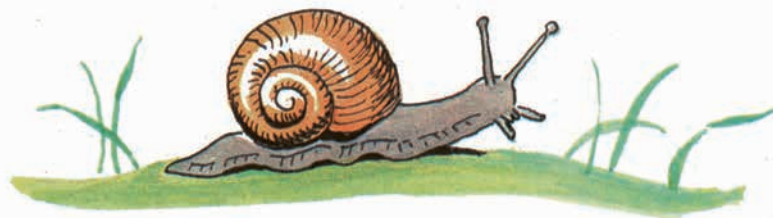
– Bevara dig väl, barn, sa tant Rödspätta och fläktade bakåt med fenorna.

Så gör fiskarna i stället för att säga ”peppar, peppar”, när det är något som de inte vill ska hända. Men farbror Gädda sa:

– Kom genast hit så jag får smälla dig!

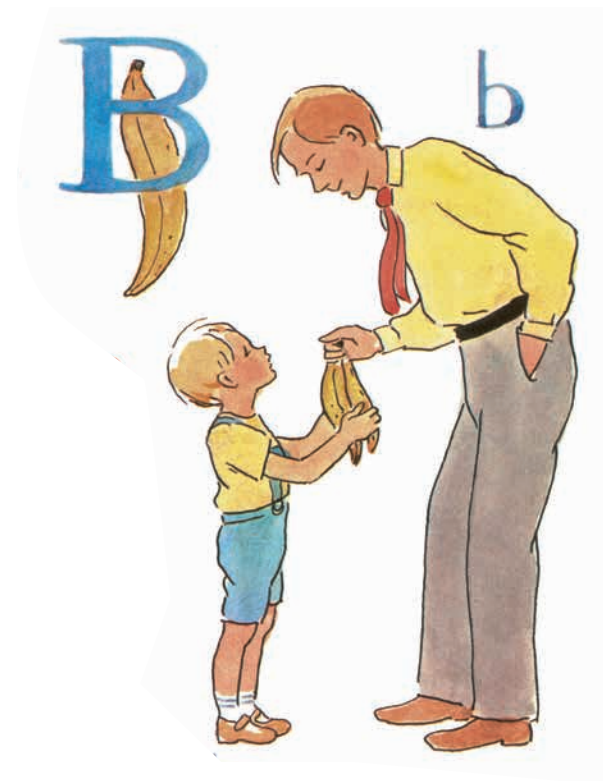
Då kilade den lilla abborren mycket kvickt därifrån, och så fick han syn på krabban Halteklo som tittade fram ur sitt hål.

ABC-resan

BO bananer fick av Far.
Nu de ut i världen drar
för att lära A B C.
Annas docka följer me'.

APELSINER två fick Anna
med till matsäck av tant Nanna.

CYKLAR har de båda två.
Bo, han ropar: "Heja på!
Först så tar vi oss ett bad!"
"Ja!" skrek lilla Anna glad.

DOCKAN glömde de på stranden.
Ensam låg hon där i sanden,
tänkte: "Ingen minns mig mer,
aldrig mer jag Anna ser!"

EKORRN kom så snabb och kvick,
dockan i sin mun han fick,
skuttade i väldig hast
bort till toppen på en mast.

Och han lydde inte Anna,
fast hon ropa: "Stanna, stanna!"

